

# Türkiye’de Orman Mühendisliği Ana Bilim Dalında Hazırlanmış ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinde Kayıtlı Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi\*

Bibliometric Analysis of Graduate Thesis Prepared in the Major Science of Forest Engineering in Turkey and Registered in the National Thesis Center of the Council of the Higher Education \*

Damla YILDIZ, Abdullah ÖZALPGİL

## ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi bünyesinde kaydı bulunan ve orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan ilk lisansüstü çalışmanın başladığı tarih olan 1972 yılından 2022 yılına dek, çalışmada son tarama tarihi olarak belirlenen (19.04.2023) zamana kadar yaklaşık olarak 50 yılı aşkın sürede (1972-2022), yapılmış olan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirmektir. Yükseköğretim Kurulu veri tabanından elde edilen lisansüstü tez verilerinin bibliyometrik analizleri, MAXQDA 2020 paket programı ve Microsoft Office Excel yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Tezlerin bibliyometrik analizinde parametreler: “yıllara göre dağılım durumu, en yüksek katkı veren üniversiteler, tez türlerine ve enstitülere göre dağılım, danışman ünvanı, izin durumu, tez yazım dili, ilişkili olunan mesleki disiplin konuları, dizinde yer alan kelimeler” şeklinde belirlenmiştir. Çalışma sonucunda; incelenen tezlerin %81’inin yüksek lisans tezi düzeyinde hazırlandığı, %92’sinin Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yer aldığı, %99’unun Türkçe yazım dilinde kaleme alındığı, %83’ünün erişime açık olduğu, en fazla tezin 2019 yılında yayınlandığı, neredeyse yarısının Profesör Doktor ünvanlı akademik danışmanla gerçekleştirildiği ve %68,6’sının erkek yazarlar tarafından yazıldığı ortaya konmuştur. Orman mühendisliği ana disiplininde hazırlanan bu tezlerde botanik, biyoloji, peyzaj mimarlığı, zooloji, çevre mühendisliği, ziraat ile ormancılık ve orman mühendisliği olmak üzere toplam 34 farklı meslek disiplinine yer verilmiştir. Bu çalışma ile ormancılık biliminin hangi disiplinlerle iç içe olduğu, genel yönelimleri, bu bağlamda daha çok hangi bilim dallarına yönelik çalışmaların yapıldığı vb. çoğu veri nesnel bir değerlendirmeye akademik ortamın hizmetine sunulmuştur. Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini

Yıldız D., & Özalpgil A., (2024). Türkiye’de orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanmış ve yükseköğretim kurulu ulusal tez merkezinde kayıtlı lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 14(3), 485-497. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1480855>

\*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümünde Dr. Öğr. Üyesi Damla YILDIZ danışmanlığında, Abdullah ÖZALPGİL tarafından hazırlanan lisans tezinin bir kısmını içermektedir.

\*This study includes a part of the undergraduate thesis prepared by Abdullah ÖZALPGİL under the supervision of Dr. Lecturer Damla YILDIZ at Karabük University, Faculty of Forestry, Department of Forest Engineering.

**Damla YILDIZ** (✉)

ORCID ID: 0000-0002-6809-0538

Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, Karabük, Türkiye  
Karabük University, Faculty of Forestry, Department of Forest Engineering, Karabük, Türkiye  
damlayildiz@karabuk.edu.tr

**Abdullah ÖZALPGİL**

ORCID ID: 0009-0003-7272-8025

Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, Karabük, Türkiye  
Karabük University, Faculty of Forestry, Department of Forest Engineering, Karabük, Türkiye

**Geliş Tarihi/Received** : 08.05.2024

**Kabul Tarihi/Accepted** : 30.09.2024



Bu eser “Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı” ile lisanslanmıştır.

gerçekleştiren kapsamlı ve detaylı herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması, ilk kez bu çalışma aracılığıyla bütüncül bir bakış açısıyla orman mühendisliği ana bilim dalının akademik düzeydeki potansiyelinin ortaya konulması, çalışmanın özgünlük boyutunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Analiz, Bibliyometri, Lisansüstü tez, MAXQDA, Orman mühendisliği

## ABSTRACT

This study aims to perform a bibliometric analysis of the postgraduate theses registered in the National Thesis Center of the Council of the Higher Education in Türkiye, which were carried out over a period of more than 50 years (1972-2022) from 1972 to 2022, the date of the first postgraduate study prepared in the main branch of forest engineering, until the last access date (19.04.2023) was determined. Bibliometric analysis of the data of postgraduate theses obtained from the Council of the Higher Education database were carried out with the help of the MAXQDA 2020 package program and Microsoft Office Excel. The parameters determined in the bibliometric analysis of the theses are as follows: "distribution status by years, universities with the highest contribution, distribution according to thesis types and institutes, supervisor title, permission status, thesis writing language, related professional discipline subjects, words included in the index". As a result of the study, it was revealed that 81% of the theses examined were prepared at the master's thesis level, 92% were within the Institute of Natural and Applied Sciences, 99% were written in Turkish, 83% were open to access, the most theses were published in 2019, almost half of them were carried out with an academic advisor with the title of Professor doctor and 69% were written by male authors. In these theses prepared in the main discipline of forest engineering, a total of 34 different professional disciplines, including botany, biology, landscape architecture, zoology, environmental engineering, agriculture, and forestry and forest engineering, were included. With this study, most of the data, such as the disciplines with which forestry science is intertwined, general orientations, which disciplines are mostly studied in this context, etc., have been presented to the academic environment with an objective evaluation. The fact that there is no comprehensive and detailed study that performs bibliometric analysis of postgraduate theses prepared in the main branch of forest engineering, and that the potential of the main branch of forest engineering at the academic level is revealed for the first time from a holistic perspective through this study shows the originality dimension of the study.

**Keywords:** Analysis, Bibliometrics, Forest engineering, Graduate thesis, MAXQDA

## GİRİŞ

Son zamanlarda hızla artan bilimsel bilgi üretimi, bir araştırma alanında üretilen bilgi birikimindeki gelişimin hangi yönüyle, nasıl ve ne şekilde izlenebileceğine yönelik birtakım araçların da geliştirilmesini hiç kuşkusuz gerekli kılmıştır. Bu tip araçlar, araştırma alanının bütününe görebilmeleri bakımından araştırmacılara kayda değer katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda, bibliyometrik analiz böylesi bir amaç açısından son yıllarda araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılan araçlardan biri olmuştur.

Bilson vd. (2019) bibliyometrinin teorik temellerinin, Garfield (1955), Zipf (1949), Bradford (1934), Lotka (1926) ile Gross ve Gross (1927) tarafından atıldığına altını çizmektedirler. Ancak günümüzde bibliyometri denilen kavramın kullanımının ve uygulanmasının, Hulme (1923) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kullanılan "Statistical Bibliography" isimli modele kadar dayandığı iddia edilmektedir. Aslında bibliyometrinin ilk olarak Pritchard (1969) tarafından "Journal of Documentation" adlı dergide yer verilen bir yayında kullanıldığı bildirilmektedir. Pritchard "Statistical Bibliography" teriminin kullanışsız olduğunu yineleyerek bu terimin çok açıklayıcı olmadığını ve bizzat istatistiğin kendisiyle ya da istatistik ile alakalı bibliyografyalarla karıştırılabileceğini sıklıkla vurgulamaktadır. Etimolojik olarak incelendiğinde bibliyometrik kelimesinin "Bibliyo" ve "Metrik" kelimelerinin birleşiminden türetilen bir kelime olduğu görülmektedir. Bibliyo, Yunanca ve Latince kitap anlamına gelmekte olup metrik ise ölçüm olarak kullanılan bir kavram şeklinde ifade edilmektedir (Sengupta, 1992: 25).

Bibliyometrinin, dergiler ile kitaplar gibi yapısında bilgilere sahip kaynakların istatistiksel anlamda incelenmesi aracılığıyla ilgili alanyazında hangi yönde ilerlemelerin kaydedildiğini ortaya çıkaran bir inceleme aracı olduğu vurgulanmaktadır (Al ve Coştur, 2007; Broadus, 1987). Bibliyometri, "İstatistiki ve cebirsel uygulamaların, kitaplar ile öteki iletişim araçlarına uygulanması" şeklinde tanımlanmaktadır (Pritchard, 1969). Bibliyometri aynı zamanda bilimsel iletişime katkı sunmasına dair araştırmalar için uyumlu bir yöntem ortaya koymaktadır (Borgman ve Furner, 2002). Esas olarak bibliyometrinin belirli bir alana yönelik sayım yapma esasına dayalı inceleme aracı olduğu da bildirilmektedir (Al ve Coştur, 2007). Bibliyometrik çalışmalar, belli ana bilim dalında yapılan araştırmalarla alakalı alandaki performansı ortaya koyan çalışmalar olma niteliği göstermektedir (Law ve Cheung, 2008).

Bibliyometrik araştırmalar sayesinde bir ülkedeki araştırmacı ve kurumların yayın performanslarının (Şakar ve Cerit, 2013) yanı sıra bilimsel yayın politikaları (Al, 2008) da öğrenilebileceğinden, ele alınan araştırma konularıyla ilgili bilgi sahibi olunabilmektedir. Ayrıca belirli dönemlerde belirli bir alandaki çalışmaların ele alınması sayesinde bu alanla ilgili bilgi sahibi olunacağı bildirilmektedir (Kozak, 1994). Kısacası bibliyometrik analiz çalışmaları, ilgili bilim dalının gösterdiği gelişimi izleme, alanda yaşanan sorunlar ile eksikliklerin belirlenmesi ve önerilerle tartışılması ortamı sunmaktadır (Yılmaz, 2017). Aynı zamanda bibliyometrik çalışmalar; taranan literatürün türü, dili, yılı, konusu, yöntemi vb. özelliklerini değerlendirmektedir (Tecceren, 2019).

Bibliyometrik analiz, “Kararlaştırılan ölçütler kapsamında, belirli bir konunun özelliklerinin incelenerek analiz edilmesi” anlamına gelmekte olup bir yandan incelenen konunun tarihsel geçmişine ışık tutarken aynı zamanda geleceğiyle ilgili yapılacak çalışmalara rehber olma niteliği de taşımaktadır (Ak, 2021). Bir başka çalışmada ise bibliyometrik analiz, “Belli bir çalışma alanında ya da akademik yayın kuruluşunun yayınındaki bazı bibliyometrik göstergeler üzerinden nicel analizler ve istatistikler aracılığıyla incelenmesi neticesinde bilimsel iletişime özgü birtakım bulgular elde etme işlemidir” şeklinde tanımlanmıştır (Al ve Coştur, 2007). Ayrıca bibliyometrik analiz, herhangi bir araştırma alanındaki çalışmalar, dergiler, yazarlar, anahtar kelimeler, ülkeler, kurumlar vb. değişik bilimsel unsurların ve bunların çıktılarının ölçülebilmesi ve bu ögeler arasındaki ilişki-etkileşimlerden hareketle incelenen alanın entelektüel, sosyal ve kavramsal yapısının zamanla nasıl geliştiğini değerlendiren önemli bir araçtır (Gutiérrez-Salcedo vd., 2018; Aria ve Cuccurullo, 2017). Bibliyometrik analiz aracı, bilimsel bilgi varlığının süratli bir şekilde artışına rağmen araştırma alanı potansiyelinin belirlenmesi, hedeflenen bulgu ve sonuçlara daha hızlı erişilmesi, zaman alıcı ve emek gerektiren uzun soluklu bir sürecin yükünün hafifletilmesi noktasında bir mihenk taşıdır.

Aria ve Cuccurullo (2017), bibliyometrik analizden geleneksel metotlara göre büyük ölçekli olduğunu, genel anlamda bir çalışma alanının özelliklerini ve dinamiklerini açığa çıkarttığını ortaya koymuştur. Zupic ve Cater (2015) çalışmalarında, bibliyometrik analizden çalışma alanıyla ilgili birçok verinin (alanın yapısı, dinamikleri, geçirdiği süreçler, o alandaki yazarlar, çalışmalar ve kelime-kavram ilişkisi vb.) analizinin gerçekleştirilmesinin sağlanabileceğini bildirmişlerdir. Bibliyometrik analizler, tüm bu unsurların kümülatif değerlendirilmesi neticesinde, o alana ait sentez haritası üzerinden eleştirel bir bakış açısı ve çözümlemeyle birlikte, literatürdeki boşlukları tespit etmede çok önemli bir fonksiyona sahip olmaktadır. Bununla birlikte bibliyometrik çalışmalar, geçmişteki araştırma bulgularının sentezlenerek belirli bir araştırma çizgisinin ilerletilmesinde oldukça önemli bir role sahiptir. Diğer taraftan bilim haritalaması da disiplinlerin, alanların, uzmanlıkların ve bireysel makalelerin birbirleriyle nasıl ilişkili olduğunu incelemek amacıyla bibliyometrik yöntemleri kullanmaktadır (Zupic ve Čater, 2015).

Tüm bu kavramların yanı sıra, yükseköğretim, yükseköğretimdeki eğitim tanımlamalarına ve yükseköğretim bünyesinde yer alan ormancılıkla ilgili genel bilgilere ve terimlere değinmekte de fayda vardır. Yükseköğretim Kanunu’nda geçen tanımlamalar ışığında yükseköğretim, “Milli eğitim sistemi içinde, orta-öğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür.” şeklinde ifade edilmektedir. Lisansüstü kavramı ise yüksek lisans ve doktora ile tıpta, dış hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsamaktadır. Lisansüstü eğitim ve öğretim, üniversitelere bağlı enstitüler tarafından verilmektedir (YÖK, 1981, md. 3). Bu eğitim süreci, öğrencinin danışmanı gözetiminde, bağlı olduğu enstitü yazım kurallarına uyumlu olarak hazırladığı yüksek lisans (master) veya doktora tezini, oluşturulan bilimsel jüriye savunması sonrasında tamamlanmaktadır. Bu tezler, daha önce yazarın inisiyatifine göre erişime açılabil-

irken 2018 yılından itibaren “Lisansüstü tezler, yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.” şeklinde vasıflanmıştır (YÖK, 1981, md. Ek madde 40). Bu bilgiler ışığında yükseköğretim bünyesinde yer alan ormancılıkla ilgili bazı kavram ve verilerin açıklanması da faydalı olacaktır.

Ülkemizde ormancılıktaki eğitim-öğretim faaliyetleri, ondo-kuzuncu yüzyılın ikinci yarısında ormancılığa ait anlayışın benimsenmeye başladığı süreçle birlikte kendini göstermiştir (Gümüş, 2004). Orman Okulunun kuruluş tarihi olan 1857 yılı, Türkiye için ormancılıkta başlangıç yılı şeklinde değerlendirilmektedir (Kutluk, 1957). Bu görüş başka bir çalışmayla da desteklenmektedir (Eraslan, 1989). Türkiye’de ormancılık eğitiminin ilk yıllarında, öğrencilere Fransızca bilmeleri zorunlu hâle getirilmiştir. Bunun başlıca nedeni de Fransa’dan getirtilen uzmanların Türkçeyi bilmemeleridir. Ayrıca okutulan ders kitaplarının Fransızca yazım dilinde olmasıydı. Kurs vasfında olan bu okul, ticarethane bölgesinde açılmıştır (Kutluk, 1948).

Ormancılıkta lisansüstü eğitim, yüksek lisans ve doktora eğitimi şeklinde iki ana başlık altında toplanmaktadır. Ormancılık alanında yüksek lisans eğitimi, ülkemizde ilk olarak Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsüne bağlı Orman Fakültesiyle devreye girmiştir. Bu dönemde orman fakültesini bitiren mezunlara “Yüksek Orman Mühendisi” ünvanı verilmiş olup bu da alınan eğitimin yüksek lisans düzeyinde olduğunu bir göstergesidir. Bu eğitim süreci, Orman Fakültesinin İstanbul Üniversitesi bünyesine alınmasından sonra da devam etmiştir. 1974 yılında üniversiteler arası kurulun aldığı kararla 1979 yılında, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yüksek Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin yürürlüğe konulmasıyla birlikte ilk olarak 1980-1981 eğitim döneminde silvikültür dalında “Orman Mühendisi” lisans diploması olan öğrencilere yüksek lisans eğitimi verilmeye başlanmıştır (Gülen ve Özdönmez, 1987).

Doktora alanında eğitim ise ilk olarak Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesinde başlamıştır. 1947 yılında da ilk doktora çalışması sonuçlandırılmıştır. Doktora eğitimi, Orman Fakültesinin İstanbul Üniversitesine bağlanmasının akabinde sürekli bir şekilde 1982 yılına kadar sürmüştür. 1982-1983 eğitim döneminden sonra ise doktora eğitimi, önceki uygulamalardan farklı şekilde 1982 yılında çıkarılan “Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği” hükümlerine göre yürütülmeye devam etmiştir (Özdönmez ve Ekizoğlu, 1996).

Günümüzde ormancılık eğitimine bakıldığında, 4 yıllık ormancılık eğitimi veren farklı illerde toplamda 12 adet “Orman Fakültesi” bulunmaktadır. Tüm fakültelerin toplamda öğrenci kontenjanı 500 kişidir. Ayrıca İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa ile Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü’nde 2 adet Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) uyruklu öğrenci kontenjanı bulunmakta ve bununla birlikte toplamda 500 kişi, ormancılık lisans eğitimi alabilmektedir. Ayrıca 2023 yılı Ağustos ayında Yükseköğretim Kurulu (YÖK)’nun fırsat eşitliği kapsamında başlattığı yeni uygulamaya 2004 yılında da devam edilmiş olup 34 yaş üstü kadınlara ayrılan kontenjan sayısı da 12 kişidir. 70 kişilik kontenjanıyla bu branşta en fazla öğ-

renci alımı yapan üniversite ise Karadeniz Teknik Üniversitesidir (URL, 2024). Dört yıllık Orman Fakültesi eğitimini başarıyla tamamlayan öğrenciler, “Orman Mühendisi” ünvanı almaktadır. Bununla birlikte lisans eğitimi sonrasında, 2 yıllık Yüksek Lisans eğitimi alan orman mühendislerine de “Yüksek Orman Mühendisi” ünvanı verilmektedir.

1970 yılından sonra ekonomi, psikoloji, bilgisayar bilimleri, eğitim ile iletişim gibi çok farklı branşlarda benimsenerek kullanılan bibliyometrinin zamanla tarih, sosyoloji gibi bilim dallarında bir alt disiplin hâline geldiği bildirilmiştir (Zopiatis vd., 2015; Lee, 2015). Buna paralel olarak gerek ulusal gerekse uluslararası alanda gerçekleştirilmiş çeşitli bibliyometri çalışmaları olduğu görülmektedir. Ormanlık çalışmalarının sınırlı bir şekilde ele alındığı bibliyometrik analizlere (Bullock ve Lawler, 2015; Szweczykiewicz vd., 2017; Fazeli-Varzaneh vd., 2021; Santillán-Fernández vd., 2023) yurt dışı literatürde de yer verildiği görülmüştür. Aynı zamanda çeşitli ana bilim dallarında hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizlerine rastlanmasına rağmen orman mühendisliği ana bilim dalına ait bibliyometrik çalışmaya denk gelinmemiştir. Bununla birlikte İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları bibliyografyası çalışmaları bulunmaktadır (Pamay, 1968; Çepel, 1988; Çepel ve Karaöz, 1998). Ancak bu çalışmalar tam bir bibliyometrik analiz çalışmaları kapsamında değerlendirilememekte ve yakın zamandaki çalışmaların incelenemediği görülmektedir. Bu çalışmada ise amaç, orman mühendisliği ana bilim dalı literatürünün gelişimindeki süreci gün yüzüne çıkararak bu alandaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik özelliklerini incelemektir. Çalışma, orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerle ilgili ilk kez yapılan bibliyometrik analiz olması ve özgünlük değeri taşıması açısından son derece önemli görülmektedir.

## YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye’de YÖK Ulusal Tez Merkezi (UTM) bünyesinde kayıtlı olan ve orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan ilk lisansüstü çalışmanın başladığı tarih olan 1972 yılından 2022 yılına dek hazırlanan ve çalışmada son tarama tarihi olarak belirlenen (19.04.2023) zamana kadar yaklaşık olarak 50 yılı aşkın sürede yapılmış olan tüm lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Böylece çalışmanın materyalini orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan 2.636 adet lisansüstü tez çalışması oluşturmuştur. Literatür doğrultusundaki parametreler dikkate alınarak söz konusu lisansüstü tezlerin analiz edilmesiyle elde edilen özgün veriler çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır.

Araştırma veri toplama aracı olarak “<https://tez.yok.gov.tr/>” adresinden ulaşılan “YÖK UTM” resmî sitesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada, “YÖKTEZ” veri tabanında kaydı olan tezlerin kapsama alınması sebebiyle tamamlanan ama henüz veri tabanında girişleri olmayan tezlerin, çalışmanın dışında bırakılması söz konusu olmuştur. YÖK veri tabanında yer alan tezlerdeki bilgilerin güncel olmasının yanında hatasının olmadığı, YÖK Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tez tarama motorunun ilgili tezlerin kategori hâline getirilmesinde hatalı olmadığı varsayılmıştır. UTM bünyesinde gerçekleştirilen konuyu esas

alan aramalar için 2000 adet lisansüstü tezin görüntülenmesi sağlanmaktadır. Aramalar sırasında yılı esas alan sorgulamalar gerçekleştirilmiş ve böylece sorgulamada karşılaşılan 2000’le sınırlı tez görüntülenme sınırı aşılarak daha rahat ve kolay bir tasnif yapılmıştır. Hatta bu şekilde araştırma konusu ana bilim dalında yapılmış ilk tezlere de ulaşılmıştır.

Literatürde bu çalışmaya benzer bibliyometrik bakış açısı ile bazı değişkenleri dikkate alarak analizini gerçekleştiren hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmada ilk olarak “detaylı arama” yöntemiyle konu taraması yapılan filtreleme sonucunda “Ormanlık ve Orman Mühendisliği” konusunda 3.581 adet teze (çalışma evreni) ulaşılmıştır. Daha sonra 3.581 adet teze ana bilim dalı filtrelemesi gerçekleştirilerek çalışmaya konu 2.636 adet teze (çalışma örnekleme) ulaşılmıştır. Filtreleme sonucunda ilk olarak 1972 tarihindeki teze ulaşılmıştır. 19.04.2023 tarihine dek yayınlanmış olan ve 2022 yılı tezleri çalışmaya dâhil edilmiştir ancak taramanın sonlandırıldığı 19.04.2023 tarihinden sonraki 2022 yılına ait tezler kapsam dışı bırakılmıştır. Tezler, teslim tarihinden belirli bir süre sonra YÖK UTM’de yayınlandığı için 2023 yılı tezleri kapsama alınmamıştır. Çalışmada 2022 yılının değil de 2023 yılının son tarih seçilmesinin nedeni ise 2023 Ocak, Şubat, Mart, Nisan aylarında hâlâ 2022 yılına ait tezlerin sisteme yükleniyor olması ve bu bağlamda 2022 yılına ait tezlerin çalışmaya eksiksiz bir şekilde dâhil edilmek istenmesi olmuştur.

Çalışmada olasılıklı olmayan örnekleme yöntemleri arasında yer alan amaçlı (yargısal) örnekleme yöntemlerinden biri olan “ölçüt örnekleme tekniği” tercih edilmiştir (Balci, 2021). Bu yöntemde araştırmacılar örneklerini çalışmanın evreninde hangi ögenin evreni en iyi temsil edeceğine ve yararlı olacağına kanaat getirerek seçmektedir. Araştırmacılar örnekleme sayısını ve seçimini tamamen kendi kararlarına göre belirlemektedir (Güçlü, 2021). Örneklem belirlenirken dikkate alınan ana ölçüt, son erişim zamanı 19 Nisan 2023 olan, YÖK UTM’de “Orman Mühendisliği” ana bilim dalında gerçekleştirilen tarama sonucu ulaşılan ve konuyla ilişkili olan 2.636 adet lisansüstü tez olmasıdır.

Bibliyometrik yöntemler için performans analiziyle bilim haritalama şeklinde iki temel kullanım söz konusudur (Cobo vd., 2011). Bilim haritalamada bilimsel alanların yapısı ile dinamikleri ortaya çıkarmak amaçlanırken performans analizinde bireyler ile kurumların araştırma ve yayın performanslarını değerlendirmek amaçlanmaktadır. Gelişimi ve yapıyı hesaba katan bu bilgi, araştırmacı belirli bir araştırma alanını gözden geçirmeyi amaçladığında yararlı olmaktadır. Bibliyometrik yöntemlerin, literatürün öznel değerlendirilmesinde niceliksel titizliği eklediği bildirilmektedir (Zupic ve Čater, 2015).

Bu araştırmada orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanmış tüm lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi hedeflendiği için nitel araştırma modelinin durum çalışması desenine ve veri analizinde ise nitel araştırma yöntemleri arasından “içerik analizi” tekniğine yer verilmiştir. Bu bağlamda çalışmada kullanılan yöntem, ikincil veriler olan YÖK veri tabanından elde edilen, lisansüstü tezlerden yararlanılan bir belge (doküman) incelemesi olup bu da bibliyometrik analiz tekniği ile gerçekleştirilmiştir.



Çalışma, bu yönüyle etik kurulu onayı gerektirmemektedir. Görüşmeyi-gözlem yöntemlerini kullanmanın olanaksız olduğu ya da bu yöntemler kullanılarak elde edilen verileri desteklemek için görsel ve yazılı materyallerin kullanılabilmesi bildirilmektedir (Baş ve Akturan, 2017). Sosyal alandaki çalışmalar için sıklıkla başvurulan yöntemlerden olan doküman analiz yönteminin, mevcuttaki kayıtlar veya belgelerin, veri kaynağı olarak sistemli bir şekilde incelenmesini esas aldığı ifade edilmektedir. Doküman analizinde, araştırılması hedeflenen olgu(lar) konusunda bilgilere sahip olan yazılı materyallerin analizi gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021; Sönmez ve Alacapınar, 2019).

İçerik analizinde veriler içerisindeki birincil kalıpların tanımlanması, kodlanması, kategorize edilmesi, sınıflandırılması ve etiketlenmesi söz konusudur. Nitel araştırmalarda kod ve tema isimleri, genellikle doğrudan veriden üretilir ancak bazı durumlarda araştırmacıların önceden geliştirdikleri kod şemaları da kullanılmaktadır (Kartal, 2021: 234-235). İçerik analizi ayrıca bir metnin içeriğinin nicel veya nitel bir yaklaşım ile hassas bir şekilde seçilerek analiz edilmesi olarak da tanımlanmıştır. Güçlü (2021), içerik analizinin aşamalarını, araştırma problemini tanımlama ve araştırma sorusunu belirleme, verileri içerik analizine hazırlama, araştırma örneklemini ve analiz birimini belirleme, analizde kullanılacak kodları kararlaştırma, analiz için kategorileri oluşturma, veri analizini gerçekleştirme ve sonuçları rapor etme şeklinde ifade etmektedir. Bilgisayar destekli içerik analizinin kullanımı, 1960'lardan başlayarak günümüze kadar artan bir şekilde devam etmiştir. MAXQDA, ilk kez 1989'da piyasaya sürülmüş olup yalnızca metinsel verilere değil aynı zamanda resim gibi görsel verilere de kodlama yapmakta ve metnin aynı bölümü birden fazla kodla ilişkilendirilebilmektedir (Güçlü, 2021). YÖK UTM'de tarama sonucunda elde edilen tezlere ait veriler, Microsoft Office Excel'in yanı sıra MAXQDA 2020 paket programı yardımıyla analiz edilerek değerlendirilmiştir. Bibliyometrik analizleri bu program aracılığıyla sunan birçok çalışma bulunmaktadır (Özispas ve Akdaş, 2019; Doğan, 2020; Mücevher vd., 2020; Aslan, 2021; Hoştut vd., 2022; Tür, 2022).

Görselleştirme sonuçları, MAXQDA'nın güçlü yönlerinden bir tanesidir (Baş ve Akturan, 2017). Çalışma, toplanan verilerin analiz edilerek çözümlemelerinin sağlanması ve sıklıkları (f) ile yüzdelik (%) değerlerinin tablolaştırılarak yorumlanmasını kapsamaktadır. Aynı zamanda bibliyometrik analiz sonucu elde edilen verilerin "Kelime Bulutları" geliştirilerek sunulmuştur. Ayrıca tezlerin incelenmesine yönelik parametreler (P1, P2, P3,...Pn) hazırlanmıştır. Analizlerdeki parametreler seçilirken önceki benzer araştırmalardan (Şahin vd., 2018; Teceren, 2019; Yeksan, 2019; Topuz Savaş, 2020; Bilson vd., 2020; Eskin ve Kurt, 2020; Tuğdemir Kök ve Özer Çaylan, 2022; Yağmuroğlu ve Per, 2022) faydalanılmıştır. Bu çalışmada literatür doğrultusundaki parametreler; "yayınlandığı yıl, yayınlandığı üniversite, tezin türü, hazırlandığı enstitü, danışman ünvanı, tezin sayfa sayısı, tezin izin durumu, yazıldığı dil, yazar cinsiyeti, ilişkili mesleki disiplin konuları, dizin kelimeleri, başlık kelime bulutu" şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla tezler, iki farklı zaman diliminde YÖK Tez Merkezi vasıtasıyla taranmıştır. İlk ta-

rama, 19.09.2022 ve ikinci tarama, 19.04.2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. İki tarama sonucunda da çok benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Söz konusu zaman içerisindeki güncellemeler ve gereken kontroller gerçekleştirilerek bunların veri dosyalarına aktarımları sağlanmıştır. Araştırma güvenilirliği için, değişkenler ve kategoriler açıkça belirtilmiştir. Ayrıca araştırmacılar tarafından ayrı ayrı Excel dosyalarına yüklenmiş ve karşılaştırmalarla verilerin nihai şeklini alması sağlanmıştır. Bu nedenlerden dolayı da araştırmanın güvenilirlik koşullarını taşıdığı düşünülmektedir.

## BULGULAR

YÖK UTM tarafından 1972-2022 yılları arasında orman mühendisliği ana bilim dalında 2.636 adet lisansüstü tez yayınlanmıştır. Orman mühendisliği ana bilim dalında yayınlanan 2.636 adet lisansüstü tezin 2.141 (%81)'inin yüksek lisans tezi olduğu, 495 (%19)'ünün de doktora tezi olduğu tespit edilmiştir. Yüksek lisanstaki tezler niceliksel bakımından daha fazla sayıdadır (Şekil 1).

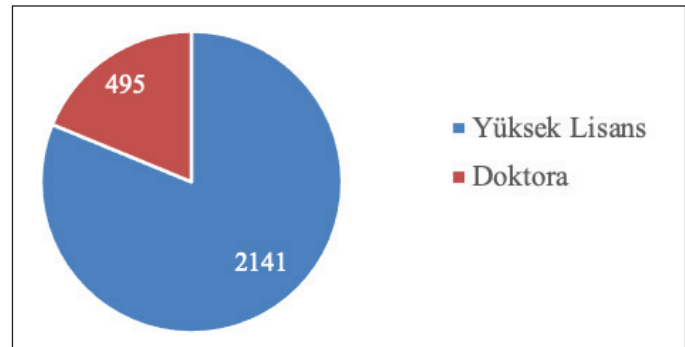
Tezlerin %83'ü erişime açık olup sadece %17'sinin erişim izni olmadığı ortaya çıkmaktadır (Tablo 1). Tez türüne göre erişim durumlarına bakıldığında ise yüksek lisans ve doktora tezleri açısından neredeyse benzer oranların olduğu görülmektedir.

**Tablo 1:** Lisansüstü Tezlerin Erişim Durumu Dağılımı

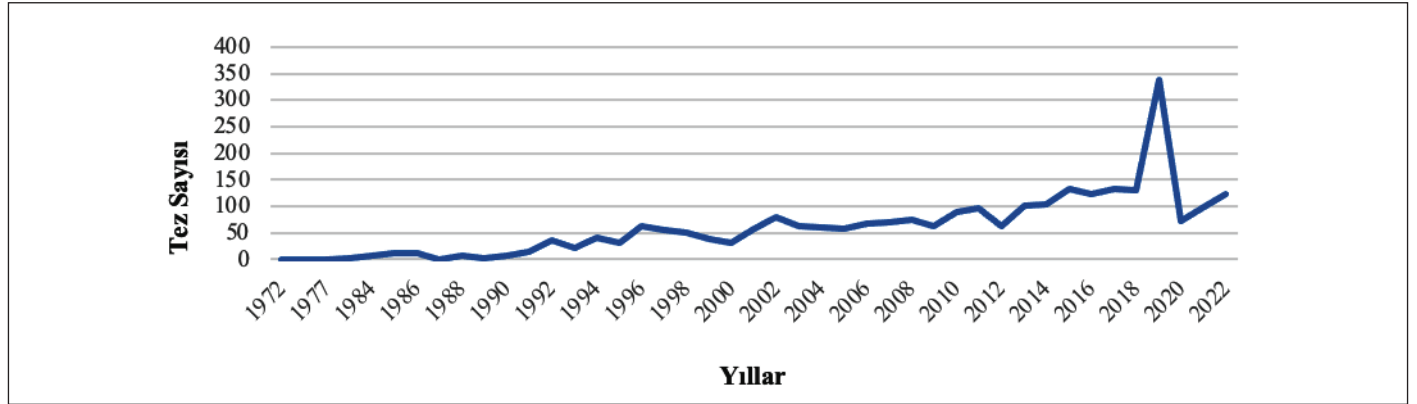
Erişim Durumu	Yüksek Lisans		Doktora		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Erişime Açık	1.765	82	413	83	2.178	83
Erişime Kapalı	376	18	82	17	458	17
<b>Toplam</b>	<b>2.141</b>	<b>100</b>	<b>495</b>	<b>100</b>	<b>2.636</b>	<b>100</b>

YÖK UTM'de kayıtlı ilk tezin 1972'de hazırlandığı görülmektedir. Yayımlanan tezlerin yayımlandığı yıllara göre dağılımı incelendiğinde; %13 oranıyla (339 adet) en fazla tez 2019 yılında hazırlanmıştır (Şekil 2).

Lisansüstü tezlerin neredeyse yarısına Prof. Dr. (%50) ünvanlı akademisyenlerin danışmanlık yaptıkları tespit edilmiştir. Tezlerin %25'ine Doçent Doktor (Doç. Dr.) ünvanlı akademisyenler, %24'üne Doktor Öğretim (Dr. Öğr.) Üyesi (Yardımcı Doçent) ve



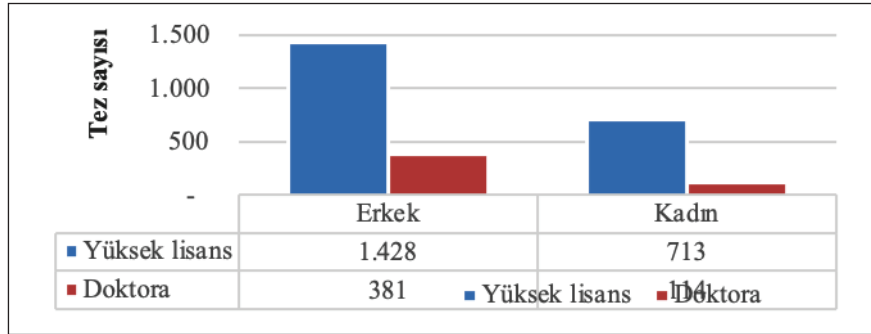
**Şekil 1:** Lisansüstü tezlerin tez türü açısından dağılımı.



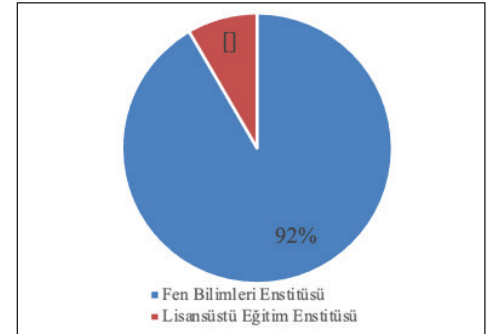
Şekil 2: Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı (1972-2022).

Tablo 2: Lisansüstü Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Ünvanlar	Bir Danışmanlı		İki Danışmanlı		Üç Danışmanlı		Toplam
	f	%	f	%	f	%	
Prof. Dr.	1.255	50	55	49	1	33	1.311
Doç. Dr.	639	25	34	30	1	33	674
Dr. Öğr. Üyesi/Yrd. Doç. Dr.	626	24	22	20	1	33	649
Dr.	2	1	1	1	-	-	2



Şekil 3: Tez yazarlarının cinsiyete göre dağılımı.



Şekil 4: Tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılımı (1972-2022).

%1'ine Dr. ünvanlı akademisyenlerin danışmanlık yaptığı görülmektedir. Ayrıca 112 tez iki danışmanlı hazırlanmış olup 3 tez de üç danışmanlı olarak hazırlanmıştır (Tablo 2).

1972-2022 yılları arasında yayımlanan 2.636 tezin cinsiyete göre dağılım oranı incelendiğinde yayımlanan tezlerin %69'unun erkekler ve %31'inin kadınlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Yüksek lisansta 713 kadın yazar, doktora ise 114 kadın yazar olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3). Sonuçlar, cinsiyet kapsamında erkeklerin bu alanda daha fazla çalışma yaptıklarını ortaya koymaktadır. Kadınların çalışma hayatı ve akademik birimlerdeki rollerinin gelişmesiyle birlikte, kadın araştırmacıların gerçekleştirecekleri daha çok çalışma ile literatür daha fazla zenginleşecektir.

Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezler, iki enstitü bünyesinde yer almıştır. Tezlerin hazırlandığı

enstitüler dağılımında, ilk sırada, 2.415 tez ile fen bilimleri enstitüsü gelmektedir. Lisansüstü eğitim enstitüsünde ise 221 tez hazırlandığı görülmektedir (Şekil 4).

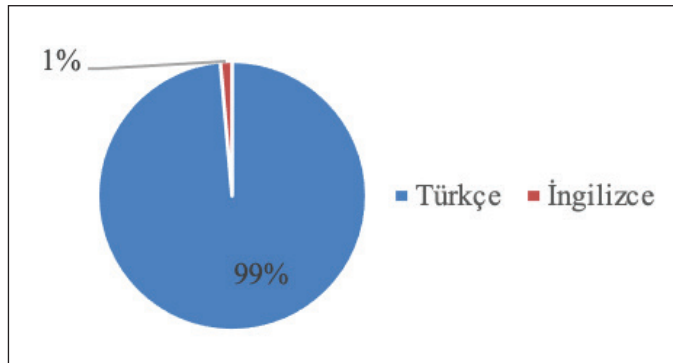
Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan toplam lisansüstü düzeyindeki tezler bakımından ilk üç üniversite sırasıyla: İstanbul Ü.-Cerrahpaşa (%23), Karadeniz Teknik Ü. (%17) ve Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. (%16)'nin alanyazına daha fazla katkı sağladığı görülmektedir (Tablo 3).

Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin neredeyse yarısının (%56) bu üç üniversite üniversite (İstanbul Ü.-Cerrahpaşa, Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. ve Karadeniz Teknik Ü.) bünyesinde hazırlandığı ortaya çıkmaktadır. Doktora düzeyindeki tezlerde İstanbul Ü.-Cerrahpaşa %36 ile ilk sırada yer alırken Karadeniz Teknik Ü. %26 ile ikinci sırada ve Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. %12 ile üçüncü sırada yer almak-

**Tablo 3:** Lisansüstü Tezlerin Hazırlandıkları Üniversitelere Göre Dağılımı (1972-2022)

Üniversite Adı	Yüksek Lisans	Toplam	Doktora	Toplam	Genel Toplam	
	f	f	f	f	f	%
Düzce Ü. <sup>1</sup>	104	119	18	18	122	5
Abant İzzet Baysal Ü.	15		-		15	1
Çankırı Karatekin Ü. <sup>2</sup>	91	107	15	16	106	4
Ankara Ü.	16		1		17	1
Artvin Çoruh Ü. <sup>3</sup>	202	229	17	17	219	8
Kafkas Ü.	27		-		27	1
Bartın Ü. <sup>4</sup>	114	197	13	31	127	5
Zonguldak Karaelmas Ü.	83		18		101	4
Bursa Teknik Ü.	30	30	1	1	31	1
Kastamonu Ü. <sup>5</sup>	173	216	28	31	201	8
Gazi Ü.	43		3		46	2
Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. <sup>6</sup>	95	367	17	61	112	4
Süleyman Demirel Ü.	272		44		316	12
İstanbul Ü. - Cerrahpaşa <sup>7</sup>	46	435	18	178	64	2
İstanbul Ü.	389		160		549	21
Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.	132	132	11	11	143	5
Karabük Ü.	1	1	-	-	1	0
Karadeniz Teknik Ü.	308	308	131	131	439	17
<b>Toplam</b>		<b>2.141</b>		<b>495</b>	<b>2.636</b>	<b>100</b>

- 7 Mart 2006 tarih ve 26111 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5467 sayılı yasa ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nden ayrılarak kuruluşu gerçekleştirilen Düzce Üniversitesi, değer üretme felsefesi ile eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. <https://duzce.edu.tr/80e0/kurulus> (Erişim: 25.05.2023)
- 9.05.2007 Tarih ve 26536 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5662 sayılı kanunun 79. ek maddesi ile Çankırı Karatekin Üniversitesi kurulmuş ve Orman Fakültesi, Ankara Üniversitesine bağlıken adı ve bağlantısı değiştirilerek yeni kurulan Çankırı Karatekin Üniversitesine bağlanmıştır. <https://yidb.karatekin.edu.tr/orman-fakultesi-8686-sayfasi.karatekin> (Erişim: 25.09.2024)
- Orman Fakültesi, 30.3.1983 tarih ve 18003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2809 sayılı “Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu (Ek Madde 20-(Ek:03.07.1992-3837/25md.)” ile Kafkas Üniversitesine bağlı olarak 1992 yılında “Artvin Orman Fakültesi” adıyla kurulmuştur. <https://orman.artvin.edu.tr/genel-bilgi> (Erişim: 25.05.2023)
- 2 Mayıs 2008 tarih ve 5765 sayılı kanunla kurulan Bartın Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’nden ayrılmıştır. <https://w3.bartın.edu.tr/genel-bilgiler/hakkimizda.html> (Erişim: 25.05.2023)
- 1992 yılında Gazi Üniversitesi bünyesinde kurulan “Kastamonu Orman Fakültesi”, 2006 yılında Kastamonu Üniversitesinin kurulmasıyla Kastamonu Üniversitesi’ne bağlanmıştır. <https://orman.kastamonu.edu.tr/index.php/yuksekokulumuz/genel-bilgiler> (Erişim: 25.05.2023)
- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (ISUBÜ) Orman Fakültesi 11 Temmuz 1992 tarih ve 21281 sayılı resmi gazetede yayınlanan 3837 numaralı kanun ile Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) bünyesinde kurulmuş olan bir yükseköğretim kurumudur. <https://orman.isparta.edu.tr/tr/genel-bilgiler/tarihce-3s.html> (Erişim: 25.05.2023)
- 2018 yılı Mayıs ayında 7141 Sayılı Kanun, Madde 7 - Ek Madde 182 ile İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Üniversitesi kurulmuş, İstanbul Üniversitesi bu yeni kurulan Üniversiteye bağlanmıştır. <https://orman.iuc.edu.tr/tr/content/fakultemiz/tarihce> (Erişim: 25.05.2023)

**Şekil 5:** Tezlerin yazıldıkları dillere göre dağılımı (1972-2022).

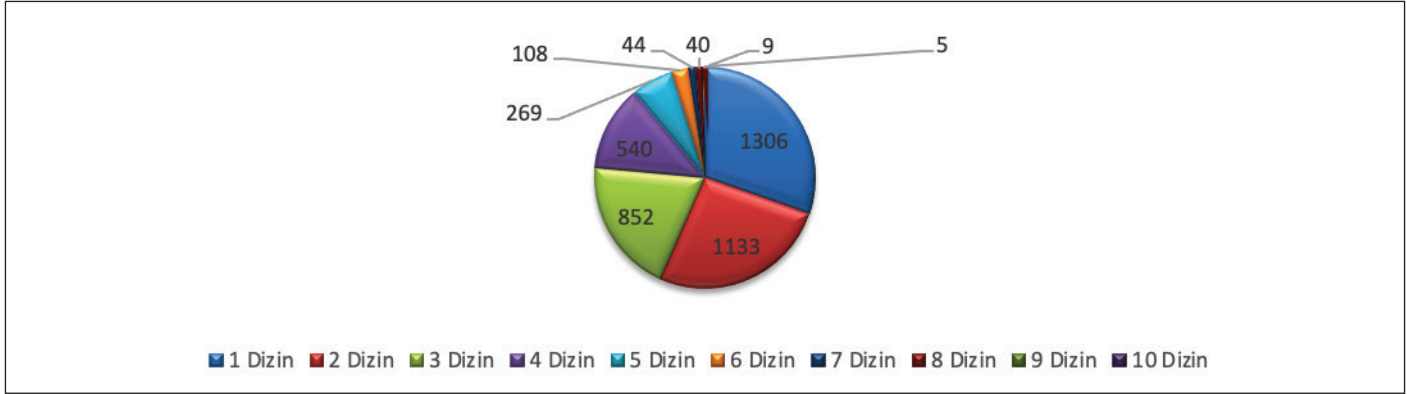
tadır. Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan doktora tezlerinin neredeyse dörtte üçünün (%74) bu üç üniversite bünyesinde hazırlandığı tespit edilmiştir.

Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezler, 2.600 tez gibi büyük bir çoğunluğu Türkçe, 36 tez de İngilizce olmak üzere sadece iki dilde hazırlanmıştır (Şekil 5). Lisansüstü eğitim bakımından incelendiğinde, hazırlanan tezlerin tez türü fark etmeksizin neredeyse tamamının Türkçe olduğu görülmektedir.

Orman mühendisliği ana bilim dalındaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin sayfa sayılarına ait bilgiler yazarların tez künye bilgileri (tez bilgisi detayları)’nden elde edilmiş ve tezlerin sayfa







Şekil 8: Lisansüstü tezlerin kullandıkları dizin sayılarına göre dağılımları.



Şekil 9: Tez başlıklarında yer alan kelimelerin “tez başlık kelime bulutu”.

künye bilgilerinde “Dizin” yer almış olup 1.330 tezde boş bırakıldığı görülmüştür. Şekil 7’de dizin bilgilerine yer veren tezlerin “Dizin Kelime Bulutu” yer almaktadır. Dizin kelime bulutunda en fazla kullanılan dizinlerin frekansları incelendiğinde; orman (f=648), ormancılık (f=143), toprak (f=120), ağaç (f=119), karaçam (f=95), özellikler (f=90), işletme (f=81) şeklinde dizin kelime bulutu sözcük frekansında yer aldığı görülmektedir (Şekil 7).

Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerde en az 1 dizin yer alırken en fazla 10 dizine yer verildiği ortaya çıkmıştır. Tezlerin %87’sinde 2 dizin, %65’inde 3 dizin, %41’inde 4 dizin, %20’sinde 5 dizin yer almakta olup %16’sının da 6 dizin ve üzerine sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 8).

Şekil 9’da lisansüstü tezlerin başlıklarında kullanılan kelimelerin bulguları, “Tez Başlık Kelime Bulutu” yer almaktadır. Tez başlıklarındaki sözcük frekansları incelendiğinde; orman (f=878), üzerine (f=405), bazı (f=376), yöre (f=362), belirlenmesi (f=327), örneği (f=272), araştırmalar (f=271), pinus (f=261), toprak (f=184) olarak başlık kelime bulutu sözcük frekansında bulunmaktadır (Şekil 9).

### TARTIŞMA ve SONUÇ

Bibliyometrik araştırmalar alanda gerçekleştirilen konuların geçmişten günümüze değişim sürecini ortaya koymaktadır. Orman mühendisliği alanındaki lisansüstü tezlerin genel eğilimi-

nin bildirilmesi, bu alandaki mevcut durumun belirlenmesi ve bu bilim dalının geleceğine dair öngöründe bulunulması adına önem arz etmektedir. Alanyazında, yapılan bu çalışma ile paralel bir çalışma bulunmamaktadır. Yani orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizinin gerçekleştirildiği çalışmalara ulaşamamıştır. Yalnızca orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan tezlerle yönelik sınırlı sayıda diğer çalışmalar (Dağ, 2019; Durusoy ve Dağ, 2019) ile bu tez çalışmasında ulaşılan sonuçlar, belirli konu başlıkları altında tartışılmıştır.

Türkiye’de orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizleri sonucunda;

- ❖ Lisansüstü tezlerin %81’inin yüksek lisans, %19’unun da doktora tezi düzeyinde hazırlandığı görülmektedir. Yüksek lisans tezleri niceliksel olarak daha yüksek orandadır. Literatürdeki diğer bibliyometrik çalışmaların çoğunda da benzer durum söz konusudur. Ancak ilerleyen yıllar içerisinde doktora tezlerinin niceliksel sayı olarak artış göstermesi orman mühendisliği ana bilim dalındaki bilimsel kaynakların zenginleşmesi bakımından önemli görülmektedir.

- ❖ Yıllara göre lisansüstü tezler değerlendirildiğinde; 1972-1990 yılları arasında 54 tez, 1991-2001 yılları arasında 437 tezin, 2002-2010 yılları içerisinde 625 tezin ve 2011-2022 yıllarında 1.520 tezin hazırlandığı bulunmuştur. Çalışma so-

- nucunda, bu ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin %42'sinin son 10 yılda hazırlandığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, bu ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin hızlı bir şekilde bilim camiasına kazandırıldığını göstermektedir. Bu sonuç üzerinde fakülte ve enstitü sayılarının yanı sıra coğrafi çeşitliliğinin artmasının da etkisinin olduğu düşünülmektedir.
- ❖ Lisansüstü tezlerin hazırlandıkları üniversitelere göre, orman mühendisliği ana bilim dalında 18 üniversitede tez yazılmış olduğu bulunmuştur. Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin neredeyse yarısının (%56) üç üniversite (İstanbul Ü.-Cerrahpaşa, Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. ve Karadeniz Teknik Ü.) tarafından yayımlandığı ortaya çıkmaktadır. Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan doktora tezlerinin ise neredeyse dörtte üçünün (%74) de bu üç üniversite bünyesinde yayımlandığı sonucuna varılmıştır. Durusoy ve Dağ (2019) da çalışmalarında benzer bulgulara ulaşmışlardır. Doktora tezi sayısı bakımından ilk sırada olan İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'da, orman mühendisliği ana bilim dalında 178 tez hazırlanmıştır. Söz konusu üniversitenin geçmişinin köklü olması ve doğal olarak akademik kadrosunun da fazla sayıda olması, üniversitenin iyi olanakları barındırması ve yüksek nüfus yoğunluğuna sahip bir bölge üzerinde yer almasının etkisi olabileceği düşünülmektedir.
  - ❖ Çalışma sonucunda lisansüstü tezlerin %69'unun erkekler ve %31'inin kadınlar tarafından gerçekleştirildiği gerek yüksek lisans gerekse doktora tezlerinde cinsiyet kapsamında erkeklerin bu alanda daha fazla çalışma yaptıkları tespit edilmiştir. Çalışma bulgularına benzer bir şekilde ormancılık çalışmalarının analiz edildiği bir bibliyometri çalışmasında, yazar-cinsiyet analizi de yapılmış ve toplam 97 yazarın %64'ünün erkek ve %36'sının da kadın yazar olduğu bulunmuştur (Bullock ve Lawler, 2015).
  - ❖ Enstitü dağılımı bakımından tezlerin Fen Bilimleri Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü olmak üzere iki farklı enstitüde hazırlandığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, bu ana bilim dalında hazırlanan tezlerin %92 oranı ile Fen Bilimleri Enstitüsünde ve %8'inin ise Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yayımlandığı saptanmıştır. Sonuçlar orman mühendisliği ana bilim dalındaki tezlerin sadece 2 enstitü bünyesinde hazırlandığını ve en fazla tezin Fen Bilimleri Enstitüsünde yapıldığını göstermektedir. Orman mühendisliği ana bilim dalının, fen bilimlerinin çalışma konusu olduğundan bu yoğunlaşmanın normal olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu sonucun ortaya çıkmasında bazı üniversitelerdeki enstitülerin "Lisansüstü Eğitim Enstitüsü" çatısı altında birleştirilmesi (18 Mayıs 2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete'deki 7141 sayılı Yükseköğretim kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnemelerde değişiklik yapılmasına dair kanun) kararının etkisi bulunmaktadır.
  - ❖ Çalışma kapsamında incelenen 2.636 adet tezdin 2.521 tezin "tek danışmanlı" hazırlandığı, 112 adet tezin iki danışmanlı ve 3 adet tezin üç danışmanlı olduğu belirlenmiştir. Akademik danışman ünvanlarına göre tezlerin %50'sinin Prof. Dr. ünvanlı tez danışmanları tarafından hazırlandığı ortaya konulmuştur. Dağ (2019) çalışmasında akademik tecrübeye bağlı olarak en fazla tez yöneten ünvanın profesörler olduğunu bildirmiştir. Durusoy ve Dağ (2019) da çalışmalarında tezlerin büyük çoğunluğunun Prof. Dr. ünvanlı akademisyenlerin danışmanlığında hazırlandığını bulmuşlardır.
  - ❖ Lisansüstü tezlerin %8'inin sayfa aralığı 0-50, %47'sinin sayfa aralığı 51-100, %24'ünün sayfa aralığı 101-150, %11'inin sayfa aralığı 151-200, %10'unun sayfa aralığı 201 ve üzeri olarak bulunmuştur. Tezlerin neredeyse yarısı oranında olan en çok 51-100 sayfa sayısı aralığında tez yazılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin en az 21 sayfa, en fazla 385 sayfa hazırlanmış olduğu bildirilmiş ve ortalama 93 sayfa olarak hazırlandıkları bulunmuştur. Doktora tezleri ise en az 46 sayfa, en fazla 700 sayfa olarak hazırlanmış olup ort. sayfa sayısı ise 200 olarak tespit edilmiştir. Esasen tezlerdeki sayfa sayılarıyla çalışmadaki nitelik arasındaki ilişkinin doğru orantılı olmadığı düşünülmektedir. Ancak çalışmaların kapsamının sayfa sayısı üzerinde kısmen etkili olduğu söylenebilir. Çalışma bulgularına benzer bir şekilde Dağ (2019), doktora tezlerinin sayfa sayısı olarak yüksek lisans tez türlerinin üzerinde bir ortalama sahip olduğunu ortaya koymuştur.
  - ❖ Tezlerin yazım dilinin neredeyse tamamının Türkçe (%99) olduğu görülmüştür. Tezlerin ulusal düzeyde önem arz etmesi ve orman mühendisliği ana bilim dalında lisansüstü eğitimin genellikle Türkçe verilmesinden dolayı yazım dilinin de ağırlıklı olarak Türkçe şeklinde kullanıldığı kanısını güçlendirmektedir. Durusoy ve Dağ (2019), çalışmaları kapsamında değerlendirdikleri 197 adet lisansüstü tezin sadece iki tanesinin İngilizce diğerlerinin Türkçe hazırlandığını bulmuşlardır.
  - ❖ Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin yer aldığı mesleki disiplin konularının yer alma oranları incelendiğinde; tezlerde 1. konunun %97'sini, 2. konunun %55'ini ve 3. konunun %55'ini, "Ormancılık ve Orman Mühendisliği" mesleki konusu oluşturmaktadır. Mesleki disiplinlerin birinci, ikinci ve üçüncü konularda yer alma oranları değerlendirildiğinde, "Ormancılık ve Orman Mühendisliği" konusunun her üç konu sıralamasında da en yüksek oranla yer aldığı görülmüştür. Çalışma kapsamında incelenen 2.636 lisansüstü teзде, 34 farklı mesleki disiplin konusuna, toplam 2.790 kez yer verildiği görülmüştür. Tez içeriklerine yönelik kod bulutu sonuçları incelendiğinde, en sık tekrar edilen kodların; Ormancılık ve Orman Mühendisliği (2.638), Botanik (35), Biyoloji (21), Peyzaj Mimarlığı (12), Zooloji (12), Çevre Mühendisliği (11), Ziraat (11) olduğu bulunmuştur.
  - ❖ Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan 2.636 lisansüstü teze ait "Tez bilgisi detayları" incelendiğinde, 1.306 tezin künye bilgilerinde, "Dizin" kısmı yer almış olup 1.330 teзде, bu kısmın boş bırakıldığı görülmüştür. Dizin kelime bulutunda en fazla kullanılan dizinlerin frekanslarına bakıldığında; orman (f=648), ormancılık (f=143), toprak (f=120), ağaç (f=119), karaçam (f=95), özellikler (f=90), işletme (f=81) şeklinde olduğu görülmüştür. Orman mühendis-

liği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerde, en az 1 dizin yer alırken en fazla 10 dizine yer verildiği belirlenmiştir. Tezlerin %87'sinde 2 dizin, %65'inde 3 dizin, %41'inde 4 dizin, %21'inde 5 dizin yer almakta olup %16'sı da 6 dizin ve üzerine sahip olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Fazeli-Varzaneh vd. (2021) çalışmalarında en sık kullanılan anahtar kelimeleri, "tür, durum, orman ve ağaç" olarak bildirmişlerdir. Çalışma bulgularına paralel bir şekilde Dağ (2019) çalışmasında, orman mühendisliği bölümü için en sık kullanılan kelimenin "orman" sözcüğü olduğunu ve bunu sırasıyla toprak ve ağaç kelimelerinin izlediğini belirtmektedir.

- ❖ Tez başlıklarındaki sözcük frekansları incelendiğinde; orman (f=878), üzerine (f=405), bazı (f=376), yöre (f=362), belirlenmesi (f=327), örneği (f=272), araştırmalar (f=271), pinus (f=261), toprak (f=184) şeklinde sözcüklerin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Dağ (2019) anahtar kelimeler, özetler ve tez başlıklarını dikkate alarak oluşturduğu kelime bulutunda en çok tekrar eden kelimenin "orman" olduğunu bildirmiştir.

Bu araştırma, Türkiye'de 1972-2022 yılları arasında yayınlanmış, orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır. Türkiye'de bu ana bilim dalında yayınlanan toplam 2.636 lisansüstü tez bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Böylece araştırmacıların daha önce bu ana bilim dalında yapılmış çalışmalarını tek bir çatı altında ilişkilendirip karşılaştırmaları ve konuların zaman içindeki değişimini gözlemleyerek değerlendirebilmeleri olanaklı hâle getirilmiştir. Bu çalışmada, birçok parametre dikkate alınarak detaylı bir değerlendirme yapılması ve bu alan özelinde hazırlanan ilk tezden bugüne kadar yapılan tüm tezleri kapsıyor olması, orman mühendisliği mesleki disiplinine yönelik gelecek çalışmalar açısından yol gösterici nitelikte bir değer taşıdığı öngörülmektedir.

Orman mühendisliği ana bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştiren kapsamlı ve detaylı herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması, ilk kez bu çalışma aracılığıyla bütüncül bir bakış açısıyla orman mühendisliği ana bilim dalının akademik düzeydeki potansiyelinin ortaya konulması, çalışmanın özgünlük boyutunu göstermektedir. Gelecek çalışmalarla bu çalışmanın daha da detaylandırılması, orman mühendisliği bünyesinde yer alan tüm bilim dallarında yapılmış çalışmaların da ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesiyle bu bilim dallarındaki güncel durum tespitinin yapılması ve eksikliklerin belirlenmesi ve bu noktada bir takım görüş ve önerilerin geliştirilmesi açısından önemlidir.

Buna benzer çalışmaların, belirli zaman aralıklarında yenilenecek güncellenmesinin literatüre ve ormancılık alanına ve ileride benzer şekilde çalışma yapacak araştırmacılara kapsayıcı, bütünsel, yol gösterici ve genel bir bakış açısı sunarak katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bibliyometrik analizle ilgili daha önce orman mühendisliği alanında herhangi bir çalışmanın bulunmaması ve bu çalışmayla birlikte sayılarının artacağı düşünülen yeni tezler, bilimsel çalışmalar, makale, kitap ve bildirilerin bu alandaki eksikliklerin giderilmesine destek olacağı ve aynı zamanda literatüre daha fazla katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

**Finansal Destek:** Bu derleme çalışması sürecinde herhangi bir ticari firmadan maddi veya manevi destek alınmamıştır.

**Çıkar Çatışması:** Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

**Etik Kurul İzni:** Yazarlar, makalenin etik kurul izni gerektirmediğini beyan etmiştir.

**Yazar Katkı Beyanı:** Çalışma süresince tüm yazarlar eşit ölçüde katkı sağlamıştır.

**Hakemlik Süreci:** Çift taraflı kör hakemlik.

## KAYNAKLAR

- Ak, M. (2021). *Yönetim ve örgütsel davranışta bibliyometrik analizler*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., ISBN: 978-625-439-455-3. Ankara.
- Al, U. (2008). *Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: atf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Al, U., & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2019). Bibliometrix: an R tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Aslan, M. (2021). İş yaşam dengesi üzerine bir araştırma: lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 2623-2633.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi, 15. Baskı, ISBN: 978-95-6802-40-3.
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Güncellenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, ISBN: 978-975-02-4087-4.
- Bilson, A. P. K. E., Alemna, A. A., & Badu, E. E. (2019). A bibliometric analysis of theses at the school of nuclear and allied sciences, University of Ghana, Legon. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 2567. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/2567>
- Borgman, C. L., & Furner, J. (2002). Scholarly communication and bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36(1), 1-53.
- Bradford, S. C. (1934). Sources of information on specific subjects. *Engineering*, 137, 85-86.
- Broadus, R. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379.
- Bullock, R., & Lawler, J. (2015). Community forestry research in Canada: a bibliometric perspective. *Forest Policy and Economics*, 59, 47-55.
- Cobo, M. J., Herrera Lopez, A. G., Herrera, E. V., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.
- Çepel, N. (1988). *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları bibliyografyası. Kitaplar, makaleler ve bilimsel toplantı bildirileri (1892-1987)*. İ. Ü. Yayın No: 3515, O. F. Yayın No: 396.



- Çepel, N., & Karaöz, Ö. (1998). *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi yayınları bibliyografyası-II. Kitaplar, makaleler ve bilimsel toplantı bildirileri (1988-1995)*. İ. Ü. Yayın No: 3996, O. F. Yayın No: 443, ISBN:975-404-444-9, 155 sayfa, İstanbul.
- Dağ, F. (2019). *Ormanlık alanında yapılmış olan lisansüstü tezler: orman ekonomisi merkezli bir içerik analizi*. [Yüksek Lisans Tezi], Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Düzce, 68 s. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Doğan, D. (2020). Entegre raporlama konusunda YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanındaki akademik çalışmalar üzerine bir bibliyometrik analiz (2010-2020). *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi* 2(2), 120-142.
- Durusoy, İ., & Dağ, F. (2019). Orman ekonomisi alanındaki lisansüstü tez özetlerinin sözbilimsel hareket çözümlemesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(3), 1947-1956. DOI: 10.29130/dubited.577313
- Eraslan, İ. (1989). Türkiye'de ormancılık öğretim ve eğitim kurumlarının tarihsel gelişimi. Ormanlık Eğitim ve Kültür Vakfı, Yayın no: 1, 157 s., İstanbul.
- Eskin, B., & Kurt, A. (2020). Bibliometric investigation of registered master's and doctoral thesis prepared under the title of environmental problems in Turkey. *J. Anatolian Env. and Anim. Sciences*, 5(4), 676-684.
- Fazeli-Varzaneh, M., Bettinger, P., Ghaderi-Azad, E., Kozak, M., Mafih-Gholami, D., & Jaafari, A. (2021). Forestry research in the Middle East: a bibliometric analysis. *Sustainability*, 13(15), 8261. <https://doi.org/10.3390/su13158261>
- Garfield, E. (1955). Citation indexes for science – new dimension in documentation through association ideas. *Science*, 122(3159), 108-111.
- Gross, L. K., & Gross, E. M. (1927). College libraries and chemical education. *Science*, 66(1713), 385-389.
- Gutiérrez-Salcedo, M., Martínez, M. Á., Moral-Munoz, J. A., Herrera-Viedma, E., & Cobo, M. J. (2018). Some bibliometric procedures for analyzing and evaluating research fields. *Appl Intell*, 48, 1275–1287. <https://doi.org/10.1007/s10489-017-1105-y>
- Güçlü, İ. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teknik yaklaşım-uygulama. Nika Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, ISBN: 978-625-7653-34-3.
- Gülen, İ., & Özdönmez, M. (1987). İ.Ü. Orman fakültesinde lisansüstü öğretim. *Türkiye'de Ormanlık Eğitimi Semineri, Tebliğler*. T.C. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Eğitim Dairesi Başkanlığı, 22-23 Aralık 1987, s.71-78, İstanbul.
- Gümüş, C. (2004). *Ormanlık politikası*. Cilt I, KTÜ Orman Fakültesi Yayın no:34, 444 s., Trabzon.
- Hoştut, S., Sırsat, S., & Arslan, Ö. (2022). 35 yıllık sosyal sorumluluk araştırmalarının analizi: yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(33), 70-86.
- Hulme, E. W. (1923). *Statistical bibliography in relation to the growth of modern civilization: Two lectures delivered in the University of Cambridge in may, 1922*. London: Printed for the author by Butler and Tanner; Grafton and Co.
- Kartal, Ş. (2021). *Nitel araştırmanın desenlenmesi*. (Editör: Çelebi, M.), Nitel Araştırma Yöntemleri içinde (ss. 212-236). Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Kozak, N. (1994). Anatolia Dergisi'nde yayınlanan yazılar üzerine bir inceleme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 22-33.
- Kutluk, H. (1948). *Türkiye ormancılığı ile ilgili tarihi vesikalar 893 - 1339 (1487 - 1923)*. Osmanbey Matbaası, İstanbul.
- Kutluk, H. (1957). *Fransız ormancıları nasıl getirildi? Orman mektebi kimlerin isteği ile ve ne suretle açıldı?* Türkiye Ormancılığı 100. Teditris Yılına Girerken. Türkiye Ormancılar Cemiyeti, s. 18-21, Ankara.
- Law, R., & Cheung, P. (2008). An analysis of publications in leading tourism journals and its implications. *Journal of China Tourism Research*, 4(1), 78-97. DOI:10.1080/19388160802099840
- Lee, S. H. (2015). *A bibliometric analysis of the field of records management: a case study of records management journal, 1989-2013*. [Master thesis], University of Toronto (Order No. 1598971).
- Lotka, A. J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity. *Journal of the Washington Academy of Sciences*, 16(1), 317-323.
- Mücevher, M. H., Demirgil, Z., Çetinceli, K., & Özdemir, K. (2020). Örgütsel davranış alanındaki yönelimler: örgütsel davranış kongrelerinde sunulan bildirilerin bibliyometrik analizi. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 24-36.
- Özdönmez, M., & Ekizoğlu, A. (1996). Türkiye'de ormancılık yüksek öğretiminin başlangıcından bu yana mezunlara verilen ünvanlar ve diplomalar. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: B, 46/1-2-3-4 (1993), 45-64.
- Özispınar, N., & Akdaş, O. (2019). Dijital dönüşüm konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı bibliyometrik analizi. *Mersin Üniversitesi Denizcilik ve Lojistik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 60-75.
- Pamay, B. (1968). *İ. Ü Orman fakültesi yayın kataloğu (1931-1967)*. İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1353, Orman Fakültesi Yayın No: 127, Fakülteler Matbaası.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.
- Santillán-Fernández, A., Vásquez-Bautista, N., Pelcastre-Ruiz, L. M., Ortigoza-García, C. A., Padilla-Herrera, E., Tadeo-Noble, A. E., Carrillo-Ávila, E., Juárez-López, J. F., Vera-López, J. E. ve Bautista-Ortega, J. (2023). Bibliometric analysis of forestry research in Mexico published by Mexican journals. *Forests*, 14, 648. <https://doi.org/10.3390/f14030648>
- Sengupta, I. N. (1992). Bibliometrics, informetrics, scientometrics and librmetrics: An overview. *Libri*, 42, 75-98. <https://doi.org/10.1515/libr.1992.42.2.75>
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, ISBN: 978-605-170-317-6.
- Szewczykiewicz, J., Materska, K. ve Skrzeczek, I. (2017). Bibliometric analysis in the evaluation of journals published by the Forest Research Institute: Forest Research Papers and Folia Forestalia Polonica Series A-Forestry. *Forest Research Papers*, 78(3), 218–225, DOI: 10.1515/frp-2017-0024.
- Şahin, E., Akdağ, G., Çakıcı, C., & Onur, N. (2018). Gastronomi ve mutfa sanatları ana bilim dallarında yayınlanan tezlerin bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(Ek.1), Bahar, 30-41. e-ISSN: 2602-3008.
- Şakar, G. D., & Cerit, A. G. (2013). Uluslararası alan indekslerinde Türkiye pazarlama yazını: bibliyometrik analizler ve nitel bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(4), 37-62.



- Teceren, E. (2019). Türkiye’de kadın konusu üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik incelemesi (2008-2018). *İşletme Bilimi Dergisi*, 7(2), 499-530. <https://doi.org/10.22139/jobs.543163>
- Topuz Savaş, A. (2020). Dijital reklamcılık kapsamında Türkiye’de yayınlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili. *Turkish Studies*, 15(8), 3807-3832. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.46076>
- Tuğdemir Kök G., & Özer Çaylan D. (2022). Postgraduate theses on industrial clustering: bibliometric analysis. *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 10-26. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.934634>
- Tür, E. (2022). Türkiye’de destinasyon imajı üzerine yayınlanmış olan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Tourism and Recreation*, 4(2), 58-71. <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1160357>
- URL, (2024). Üniversite tercihleri - 2024 YKS (TYT-AYT-YDT) ve üniversiteler tercih motoru. <https://universitetercihleri.com/yks-tyt-ayt-tercih>, (Erişim Tarihi: 30.05.2023).
- Yağmuroğlu D., & Per E. (2022). Türkiye’de memeli hayvanlar ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 12(1), 133-147. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.993596>
- Yeksan, Ö. (2019). Örgütsel bağlılık konusunda yazılmış yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 219-239, Van, Türkiye, ISSN: 1302-6879.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, ISBN: 978-975-02-6982-0.
- Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda bahşiş ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 65-79. DOI: 10.24010/soid.335082
- YÖK, (1981). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu. YÖK Kurumsal Mevzuat Çevrimiçi. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.04.2023).
- Zipf, G. K. (1949). Human behavior and the principle of least effort. Addison - Wesley.
- Zopiatis, A., Theocharous, A. L., & Constanti, P. (2015). The past is prologue to the future: an introspective view of hospitality and tourism research. *Scientometrics*, 102(2), 1731-1753.
- Zupic, I., & Cater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. DOI:10.1177/1094428114562629